

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. A.**, bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. M. K., advokátom Advokátskej kancelárie JUDr. K., JUDr. K. a spol. so sídlom v K., proti žalovanej **K. K.**, bývajúcej v H., zastúpenej JUDr. J. P., advokátom so sídlom v P, , **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 8 C 281/2005, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. októbra 2009 sp. zn. 7 Co 82/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovaná je povinná nahradiť žalobkyňi trovy dovolacieho konania 72,24 € na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. K., advokáta so sídlom v K., do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 2. februára 2009, č.k. 8 C 281/2005-208 (v poradí tretím) určil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti stavby - domu súp. č. X., postaveného na parcele č. X., ako aj pozemku, parcela č. X. - zastavané plochy a nádvoria o výmere 538 m², vedených Katastrálnym úradom K., Správou katastra H., zapísaných na LV č. X., k. ú. H.; žalobkyňi priznal náhradu trov konania 2 234,96 eur. Vykonaným dokazovaním zistil, že medzi žalobkyňou ako predávajúcou a žalovanou ako kupujúcou bola uzatvorená iba jedna zmluva v jeden deň pred štátnym notárom JUDr. D. Z priloženej písomnej zmluvy nebolo možné usúdiť, kedy ju žalobkyňa a žalovaná podpísali, na tejto je doložka o registrovaní zmluvy a overovacia doložka, podpisy sú medzi týmito dvoma pečiatkami a zápismi, názor, že zmluva bola uzatvorená 11. decembra 1991 podporuje zápis v overovacej knihe z 11. decembra 1991, kde sú pod

poradovým číslom overené podpisy žalobkyne, žalovanej, ako aj manžela žalobkyne a žalovanej. Za rozhodujúcu okolnosť považoval to, kedy bola uzavretá kúpna zmluva. Dospel k záveru, že zmluva bola uzavretá 11. decembra 1991, nikdy nebola registrovaná a nedošlo k rozhodnutiu o povolení vkladu. Podľa § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v tom čase platného), ak sa prevádzala nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúdalo sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy. Účinnosť zmluvy nastáva jej registráciou štátnym notárstvom. Ak zmluva vznikla 11. decembra 1991, neboli v konaní predložené dôkazy o tom, že táto zmluva bola registrovaná na štátnom notárstve. Registrácia z 26. novembra 1991 svedčí o registrácii zmluvy neexistujúcej. Na základe uvedeného ustálil, že zmluva bola uzavretá 11. decembra 1991, nikdy nebola registrovaná na Štátnom notárstve v H. a podľa predpisov platných od 1. januára 1993 bolo potrebné k nadobudnutiu účinnosti zmluvy rozhodnutie príslušného orgánu, teda rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva. Takéto rozhodnutie vydané nebolo. Výrok o trovách konania odôvodnil podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 22. októbra 2009 sp. zn. 7 Co 82/2009 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania 71,94 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Uviedol, že v konaní bolo sporné to, či zmluva o prevode dotknutých nehnuteľností v podiele 4/10 k celku bola uzavretá 11. decembra 1991 (tvrdenie žalobkyne) alebo 26. novembra 1991 (tvrdenie žalovanej). Súd prvého stupňa vykonaným dokazovaním dospel k správneému záveru, že predmetná zmluva bola uzavretá 11. decembra 1991, nikdy nebola registrovaná, ani nedošlo k rozhodnutiu o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Postup súdu prvého stupňa pri vykonávaní dôkazov a ich vyhodnotení považoval za správny. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 O.s.p v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že konanie trpí vadou podľa § 237 písm. a/ O.s.p., (t.j. sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov), pretože súdy nerešpektovali právoplatné rozhodnutie vydané štátnym notárstvom v roku 1991 a v dôsledku toho nemohli (nemali právomoc) rozhodnúť o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom sporu. Konaním o registrácii bola preskúmaná platnosť zmluvy štátnym notárstvom z hľadísk uvedených v § 63 ods. 1 Notárskeho poriadku (účinného v čase registrácie) a jeho výsledkom bolo rozhodnutie o registrácii zmluvy, voči ktorému bolo možné podať mimoriadny opravný prostriedok, tento

žalobkyňa nevyužila. Právoplatným rozhodnutím štátneho notárstva o registrácii zmluvy sú viazaní jej účastníci, štátne orgány i súd. O platnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam bolo právoplatne rozhodnuté v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné sp. zn. 7 C 936/99 tak, že žaloba o neplatnosť zmluvy bola zamietnutá. Podľa § 7 O.s.p. nie je daná právomoc súdu spochybňovať právoplatné rozhodnutie štátneho notárstva vydané v roku 1991.

Žalobkyňa vo vyjadrení navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol a zaviazal žalovanú k náhrade trov dovolacieho konania 144,49 € s odôvodnením, že nie je daný žiaden dovolací dôvod uvedený v § 237 O.s.p. Predmetom konania je určenie vlastníckeho práva žalobkyne k dotknutým nehnuteľnostiam (§ 80 písm. c/ O.s.p.), ktoré vyplýva z občianskoprávných vzťahov, kde je daná právomoc súdu v zmysle § 7 O.s.p.; žiadnemu inému orgánu zákon nezveril rozhodovanie sporov o tom, či tu vlastnícke právo je alebo nie je.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Keďže konanie o každom mimoriadnom opravnom prostriedku má vždy znak výnimočnosti, rámec možného prieskumu obmedzuje zákon len na taxatívne ustanovené dôvody prípustnosti konania o mimoriadnom opravnom prostriedku. V nadväznosti na to právna úprava prípustnosti dovolania a tiež jednotlivých dovolacích dôvodov nesleduje cieľ napraviť všetky procesné vady a nesprávnosti konania a rozhodovania súdov, ale len tie, ktoré označuje zákon.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, (len vtedy) pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchytil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania žalovanej v danom prípade nemožno vyvodit' z vyššie uvedených ustanovení, lebo napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.), v napadnutom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p, a nejde o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

So zreteľom na to by dovolanie žalovanej mohlo byť procesne prípustné, len ak by napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní postihnutom závažnou procesnou vadou v zmysle § 237 O.s.p. O vadu takejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie vylúčené.

Vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/, e/ až a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mali dopustiť sudy oboch nižších stupňov, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či sa rozhodlo vo veci, ktorá patrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.) a či v tej istej veci sa už prv právoplatne nerozhodlo (§ 237 písm. d/ Os.p.).

Tvrdenie dovolateľky, že súd prvého stupňa a odvolací súd rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.), pretože o platnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti bolo rozhodnuté štátnym notárstvom v roku 1991 a neskôr aj v konaní pred Okresným súdom Humenné sp. zn. 7 C 936/99, možno z obsahového hľadiska vyhodnotiť aj ako námietku smerujúcu k vade konania v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p. (res iudicata).

Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal inak rozhodnúť iný orgán. Právomoc súdu upravuje § 7 O.s.p. a § 8 O.s.p. Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. sudy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných vzťahov a hospodárskych vzťahov. Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci sem zaradené prejednávajú a rozhodujú prevažne sudy; len výnimočne, ak to ustanovuje zákon, prejednávajú ich a rozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec vymedzený uvedeným súborom vzťahov, sudy prejednávajú aj rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladajú priamo na práve súkromnom, a to len vtedy, ak to stanovuje zákon (§ 7 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008). Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má ten dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec prípadne postúpiť inému orgánu. Otázky vecných práv účastníkov občianskoprávných vzťahov (vrátane určenia vlastníckeho práva k veciam podľa Občianskeho zákonníka), patria do okruhu občianskoprávných vzťahov (§ 1 ods. 2, § 2 ods. 1 až 3, § 123 a násl. Občianskeho zákonníka), ktoré sú oprávnené riešiť sudy, a preto prejednávanie a rozhodovanie sporov o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patrí do právomoci súdu (§ 7 ods. 1 O.s.p.). Dovolateľkou uplatnená námietka pre tento dovolací dôvod nie je dôvodná.

Dovolateľka zastáva názor, že o platnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti bolo už skôr právoplatne rozhodnuté štátnym notárstvom v roku 1991 i vydaním rozsudku, ktorým

bola žaloba o vyslovenie neplatnosti takejto zmluvy zamietnutá (vec Okresného súdu Humenné sp. zn. 7 C 936/99).

K tomu treba uviesť, že § 237 písm. d/ O.s.p. dopadá na prípady, v ktorých súd rozhodol napriek tomu, že mu v tom bránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O.s.p.). Ak súd zistí, že v tej istej veci bolo právoplatne rozhodnuté, konanie bez ďalšieho zastaví (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Právoplatné rozhodnutie tvorí prekážku už raz rozsúdenej veci vtedy, ak v novom konaní ide o to isté, o čo išlo v prechádzajúcom rozhodnutí; musí ísť o totožnosť osôb a aj o totožnosť predmetu konania, opierajúci sa o rovnaké skutkové okolnosti. Rozhodnutie štátneho notárstva malo (za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 264/1992 Zb.) za následok, že vzniknutá zmluva nadobudla účinnosť, teda, že začala spôsobovať zamýšľané právne následky (v danom prípade zmenu vlastníckeho práva). Právomoc štátnych notárstiev rozhodovať o účinnosti zmluvy bola založená ustanovením § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 264/1992 Zb., podľa ktorého, ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy; na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Postup štátneho notárstva pri registrácii zmluvy upravoval zákon č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok), konkrétne ustanovenia § 61 až § 65 zákona. Právoplatné rozhodnutie štátneho notárstva o registrácii zmluvy a právoplatné rozhodnutie súdu o neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti nie sú spôsobilé založiť prekážku veci právoplatne rozhodnutej (viď § 159 ods. 3 O.s.p.), ktorou dochádza k určeniu vlastníckeho práva súdom k tej istej nehnuteľnosti. V prípade označených rozhodnutí nejde o totožnosť predmetu konania [v prvom prípade ide o (ne)registráciu zmluvy a o vyslovenie (ne)platnosti právneho úkonu – na rozdiel od toho – v druhom prípade ide o určenie vlastníckeho práva]. So zreteľom na to dospel dovolací súd k záveru, že v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p.

Zo všetkých uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade je dovolanie žalovanej v zmysle § 238 O.s.p. procesne neprípustné a že prípustnosť jej dovolania nemožno vyvodiť ani z § 237 O.s.p.

Výhrada dovolateľky, že súdy pri rozhodovaní nerešpektovali právoplatné rozhodnutie vydané štátnym notárstvom z roku 1991 o registrácii zmluvy, je námietkou smerujúcou

k tomu, že konanie v danej veci je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Otázky, o ktorých patrí rozhodnúť inému orgánu, môže súd posúdiť sám. Ak však bolo o takejto otázke vydané príslušným orgánom rozhodnutie, súd z neho vychádza (§ 135 ods. 2 O.s.p.).

Konanie postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) je Najvyšším súdom Slovenskej republiky považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť len procesne prípustné dovolanie, čo však nie je tento prípad. I keby tvrdenia dovolateľky o existencii inej vady v konaní (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) boli prípadne aj opodstatnené, nezakladali by ale prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p. Keďže dovolanie žalovanej nie je procesne prípustné, dovolací súd nemal právnu možnosť zaoberať sa prípadnými vadami konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalovanej podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné. So zreteľom na to jej mimoriadny opravný prostriedok podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nemohol sa zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Trovy konania v danom prípade spočívajú v odmene advokáta za právnu službu, ktorú poskytol žalobkyni vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu žalovanej z 26. marca 2010 (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 tejto vyhlášky v uplatnenej výške 53,50 €, čo s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu (§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky), t.j. vo výške 7,21 €, vrátane DPH 11,53 € (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 72,24 €.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. mája 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská